

„Simon Boccanegra”, premieră la Opera Română Craiova

(Costin Popa – 15 februarie 2016)

Ambițiile managerului scenei lirice din Bănie, Antoniu Zamfir, sunt mari. S-au evidențiat pe parcursul puținilor ani de când conduce instituția. Mai întâi a obținut schimbarea denumirii din „teatru liric” în Opera Română Craiova, pentru prima dată în istorie. Apoi, obligat de onorarea proaspetei titulaturi, a reînnoit repertoriul cu producții noi din literatura universală de gen. În afara unor partituri ca „Bărbierul din Sevilla” de Rossini, „Elixirul dragostei” de Donizetti sau „Don Giovanni” de Mozart, a montat pentru prima oară la Craiova opusuri verdiane pretențioase precum „Otello” și, recent, „Simon Boccanegra”, acesta din urmă lipsind în prezent de pe afișele naționale. Pe linie identică, se anunță în iunie „Don Carlos” al aceluiași Verdi, iar pe surse aflu că va fi vorba despre ediția cu 5 acte în limba italiană, o versiune care nu se mai regăsește în România din ianuarie 1966, de la Opera bucureșteană. Deci după 50 de ani, se va reprezenta la Craiova. În Capitală fuseseră vreme doar de un an și jumătate, după care se recuseseră la varianta în 4 acte. Și „Don Carlos” absentează în prezent de pe afișele românești.

Desigur că eforturile sunt uriașe, Opera Română Craiova confruntându-se cu aceleași mari probleme ale scenelor lirice autohtone, despre care aminteam, generic, în rândurile așternute de curând și pe acest blog.

La Craiova, problema principală mi se pare încadrarea solistică, iar pentru acoperirea unor asemenea titluri manageriatul recurge la invitați din țară și străinătate. Un drum deloc rău care, cel puțin spre a da de lucru românilor rezidenți în teatre cu stagioni excesiv de... „aerisite” (carență generală), oferă cântăreților posibilitatea de a-și exercita profesiunea, văduvită în alte părți. În privința vocilor „grele”, de repertoriu dramatic, imposibil de găsit printre absolvenții de Conservatoare sau chiar printre unii artiști avansați în carieră, este evident că sunt invitați oaspeți străini.

Și spectacolul cu „Simon Boccanegra” a fost un bun exemplu în această direcție. De la București a fost chemat pentru rolul titular experimentatul bariton Ștefan Ignat, de la Atena a venit soprana Cellia Costea (Maria Boccanegra), iar din Republica Cehă tenorul Rafael Alvarez, ca Gabriele Adorno. Li s-au alăturat craiovenii Sorin Drăniceanu (bas, Jacopo Fiesco), Ioan Cherata (bariton, Paolo Albiani), Dragoș Drăniceanu (bas, Pietro), Marian Dăbuleanu (tenor, Căpitanul), Mădălina Zamfir (soprană, Însoțitoarea Ameliei-Maria).

Poate că bagheta ar fi putut să fie încredințată și unui dirijor român, dar prezența în fosă a italianului Marcello Mottadelli s-a dorit a fi un impuls suplimentar către o pregătire muzicală și o tălmăcire stilistică cât mai autentice. S-a reușit.

În privința mizancenei, există la noi, în ultima vreme, un trend ca montările să fie încredințate unor regizori străini, uitându-se că există un rezervor de valoroase nume românești, în țară sau cu activitate serioasă în străinătate. Așa încât a fost invitat Plamen Kartaloff din Bulgaria.

În abstract

Însoțit și acum de scenograful craiovean Răsvan Drăgănescu, regizorul a dovedit prea puțină imaginație novatoare față de montarea anterioară pe aceeași scenă, „Don Giovanni”, 2014, toamna. Aceeași idee minimalistă, cu practicabilele spiralate care acoperă planșeul și se „feliază” în diversele acte, mi-a făcut impresia unei soluții în primul rând economice. Poate există și elemente care se... refolosesc.

Ca unice piese de decor, în prima scenă a actului întâi au apărut uriașe statui metalice abstracte, stilizate, tehniciste, care prin tentaculele de la partea superioară ar fi putut sugera copacii din grădina Ameliei de pe malul mării, dar n-au reușit decât să distrugă atmosfera poetică a ariei „Come in quest’ora bruna” și ce urmează. Aceeași inspirație s-a regăsit și în desenul tronului Dogelui, din scena următoare. Un continuo fără semnificație.

Nici finalul nu m-a sedus. Un abur misterios apărut pe treptele practicabilelor l-a atras pe Boccanegra, deja trecut în eternitate.

Partea plină a paharului este că simplitatea decorului permite bune dezvoltări de actorie, deși relaționările dintre eroi nu mi s-au părut pe de-a-ntregul amănunțit gândite și puse în pagină.

Costumele au fost cele care au fixat epoca originală a acțiunii, prin bogăție și coloristică diversă. O remarcă pentru cel al Dogelui, un minus pentru prima „zeghe” a Ameliei, greoaie, deloc variată ca desen și un plus pentru cel cărămiziu al unui personaj secundar, Însoțitoarea Ameliei.

Cellia Costea, o vedetă de rang internațional

Destul de rar prezentă pe scenele românești, soprana a adus la Craiova parfumul timbralității de excepție a unui glas consistent, abundent în armonice, cu egalitate între registre și culoare de voce rotundă, prețioasă.

Lirismul a fost prezent, mai puțin transparent în aria „Come in quest’ora bruna”, dar îmbinat cu accentele spinte, a condus cu pasiune frazele verdiene, în desene potrivite intențiilor scriiturii.

Ca pilde, mă gândesc la linia vocală fără reproș („Orfanella il tetto umile” din prima scenă a actului întâi), la plutirile glasului unduindu-se „dolcissimo” peste ansamblurile scenei secunde din același act.

Dăruirea a fost maximă. La pasiv, notez unele sunete mai opace. Cellia Costea rămâne artista cu unul dintre cele mai frumoase glasuri verdiene, extins la o largă paletă a eșichierului liric actual, o prezență scenică minunată.

Ștefan Ignat a cântat rolul Boccanegra...

...de multiple ori la București și acum l-a adus la o mare profunzime de interpretare, forjată printr-o adâncă implicare psihologică. Construcția rolului a fost admirabilă. Vocea a sunat masiv și dominator, cu mare autoritate („Plebe! Patrizi! Popolo dalla feroce storia!”) și acute suverane („...e vo gridando amor!, din aceeași scenă a Consiliului). Forța dramatică în scenele cu Fiesco (Prolog și actul ultim), ca și în cea a demascării prin insinuări a lui Paolo a fost devastatoare.

Numai că Ștefan Ignat a dăruit rolului și subtilități de expresie, în moliciuni de sunet (iată, celebrul Fa acut „Figlia” din finalul duetului cu Amelia din actul prim, atacat pe fir de voce, urmat de crescendo, ca și scena morții), desăvârșind compexitatea și trăirea personajului.

Bemolurile prestației au venit din zona distonărilor și a unei ușoare răgușeli, sesizabilă în prima scenă a actului întâi, motivată cred de o pasageră problemă de sănătate.

Ceilalți interpreți

Sorin Drăniceanu are un glas somptuos, amplu, solid, tăios, negru, stâncos, sonor și impresionant pe întreg ambitusul. A dat colosală dimensiune dramatică rolului Fiesco, pe lângă reușite încercări de înmuiere a sunetului. Păcat că basul craiovean acuză anumite semne de uzură, un vibrato larg în porțiunea centrală a registrelui, iar unele note apar întrucâtva „albe”.

Vocea lui Rafael Alvarez s-a arătat destul de disproporționată ca emisie de sunet. După un start plin de elan, în care a afișat un registru central fără strălucire, a ajuns la aria „Sento avvampar nell’anima” (actul al doilea), începută cu un recitativ în forță. Secțiunea „Cielo pietoso, rendila” a fost cântată frumos, cu pasiune, într-o mezzavoce din păcate necontinuată omogen până în zona acută. Glasul său tenoral liric-spint, plăcut timbrat, nu s-a arătat întotdeauna focalizat și a expus diverse incertitudini de proiecție.

Foarte buni au fost Ioan Cherata și tânărul Dragoș Drăniceanu. În special primul, solicitat de partitură până în Sol acut la începutul celui de-al doilea act, poate accede în continuare spre roluri mai importante. Și pentru cel de-al doilea, viitorul sună bine.

Ansamblurile Operei craiovene...

... nu sunt amplu dimensionate. Însă coriștii și instrumentiștii, deși puțini, au cântat îngrijit, conduși de un dirijor care cunoaște spiritul verdian. Urmăresc întotdeauna încheierea orchestrală a ariei lui Fiesco „Il lacerato spirito”, prelungire a cântului unui suflet sfâșiat de durere, pagină pretențioasă ca expresivitate. Și aici, a sunat timid, fără relief. Restul a marcat progresul pe care fosa îl înregistrează în compania unor baghete inspirate.

Cu proiecte de interes, Opera Română Craiova își urmează drumul. Provocarea viitoare rămâne însă renovarea sediului. De primă necesitate. Edilii municipiului trebuie să o considere prioritate absolută.

Cellia Costea

Cellia Costea

Rafael Alvarez și Celia Costea

Rafael Alvarez și Sorin Drăniceanu

Ștefan Ignat și Celia Costea

Ștefan Ignat și Rafael Alvarez

Cellia Costea și Mădălina Zamfir,
primul act

Ștefan Ignat
(actul al III-lea)

Dragoș Drăniceanu și Ioan Cherata

Ștefan Ignat

Dirijorul Marcello Mottadelli

Aplauze